

Mellékletek:

...visszafelé csak az Isten tudja... - Gyón 1956

Az 54 perces dokumentumfilm a Magyar Történelmi Film Alapítvány „1956”-Dokumentumfilmek pályázati támogatását elnyerve 2006-ban, azaz a forradalom 50. évfordulójára készült. A gyóni Biksza-ügy történetét, valamint az ezt követő megtorló eljárást mutatja be jobbra a helyi emlékezetre építve. Pályázati címe: A gyóni eset (1956). Pályázó: Kocsis Péter Csaba. A gyártó, lebonyolító neve: K&G Kulturális Szolgáltató Bt.

Stáblista:

Készítette (rendező, operatőr): Kocsis Péter Csaba
Hoppál Bulcsú Kál

Producer: Gulyás János

Szereplők:

id. Bábel Balázs

Horváth István

Koczor Tamás

Körmendi Géza

Lakos Ilona (Kalmár Jánosné)

Pásztor Gergely

Ruttkay-Miklian Géza

Ruttkay-Miklian Eszter

Szabó Károly

Sziráki István

Narrátor:

Sudár Annamária

Zene:

Bartók Béla

Violin Concerto No. 1

I. Andante sostenuto

Előadó:

Dénes Kovács, Budapest Philharmonic Orchestra, András Koródy

Album:

Dénes Kovács, Vol. 3: Hungarian Composers

Az 1956-os Intézet ismertető összegzése:

„A film a forradalom utáni visszarendeződés időszakának egyik vidéki történetét dolgozza fel, elsősorban a közösség kollektív emlékezetére és különböző levéltári forrásokra támaszkodva. Az alkotók bemutatják a történeti hátteret, s rekonstruálják a konkrét eseményeket, felidéznek az eseményekben résztvevők sorsát. 1956. december 10-én, Gyónon a tömeg meglincselte és agyonlőtte Biksza Miklóst, a helyi pártszervezet titkárát. (Megöléséért - visszaemlékezések szerint - a felesége tíz emberéletet követelt.) A gyilkosság után orosz csapatok jelentek meg a községben és hajszát indítottak a feltételezett elkövetők ellen. Közülük többen elmenekültek, egyikük külföldre. A történetekért tizenöt embert fogtak perbe, közülük ötöt halálra ítélték, tízen pedig összesen 46 évi börtönbüntetést kaptak. A hatalom kiemelt figyelemmel kísérte az eseményeket, maga Kádár János a helyi [Pest-megyei] pártbizottságon tartott beszédében hangsúlyozta, hogy példás megtorlást kell alkalmazni.”

Minden szereplő értékes adalékokkal gazdagította a döntően Dabas-Gyónon forgatott alkotást. Az egykori gyóni '56-os elítéltek közül a film készítői már csak Sziráki István emlékeit tudták rögzíteni. A mártírok leszármazottai – Lakos Ilona és Szabó Károly – hitelesen érzékeltették a családok és a község drámáját. Id. Bábel Balázs a maga életbölcsségével nagyon jól, összeszedetten mutatta be a kort, a végzetes nap történéseit, a megtorlást, a film címe is az ő filozofikus megállapítása. Az alkotók Kövecses Ferenc alakját amatőr videó felvétel segítségével mutatják be, de ezzel a megoldással idézik fel a gyóni kivégzettek 1992. március 19-i újratemetését is, továbbá a gyóniak látogatását, gyertyagyújtását a 301-es parcellában. Sziráki Istvánnal készült felvétel a budapesti Kisfogház Emlékhely udvarán, a kivégzett mártírok mementójánál is.

Fesztivál szereplések:

2006 - 13 nap remény - 1956-os dokumentumfilmek fesztiválja (versenyben, a fesztivál programjába beválogatva-bemutatva).

2008 – IV. VASFILM – Vas megyei filmfesztivál (a dokumentumfilm kategória II. helyével díjazták).

Nyilvános dabasi közösségi bemutatásáról nincs adat. Tapasztalati tény, hogy a filmet Dabason kevesen ismerik, létezéséről kevesen tudnak, holott az '56-os forradalom legnagyobb hatású dabasi eseményének, a gyóni Biksza-ügynek ez az egyetlen filmes feldolgozása. Hiánypótló alkotás, melyet a minőségének megfelelően pozícionálva kell megőriznie a dabasi helytörténetnek. Fentiek alapján a dokumentumfilmnek - a kulturális örökség kategóriát gyarapítva - helye van településünk értéktárában is.

Bibliográfia

- (-matula-): In memoriam – Akikért a harang szól. Pest Megyei Hírlap 1992. március 21. p. 4.
- Feldman László és Kapui Ágota (szerk.): Két, Istennel beszélő ember. Dabas, 2010. pp. 48-53.
- Feldman László, Kotán Sándorné, Pálincásné Balázs Tünde (szerk.): Példaképek. Dabas Város Önkormányzata, Dabas, 2019. p. 64. (Fotó: Karlik Dóra.)
- Kovács Emőke: 1956-ot „kipipáltuk”. Magyar Hírlap 2007. február 27. p. 15.
- Tompos Ádám: Dokumentált remény. Heti Válasz 2006. november 23. pp. 44-45.
- Varga Klára: Forradalmi filmek fesztiválja. Magyar Nemzet 2006. november 27. p. 15.
- Vas Népe: Neve van a vasi amatőr filmfesztiválnak. 2008. április 23. p. 7.
- V. F. [Valentyik Ferenc]: Sziráki István (1926-2011). Dabasi Újság 2011. április. p. 13.
- Valentyik Ferenc: Koporsók, koszorúk, könnyek. Dabasi Újság, 2022. március. pp. 18-19.

[Hoppál Bulcsú - Wikipédia](#)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hoppál_Bulcsú

https://www.youtube.com/watch?v=C7UdaGfTzls&ab_channel=KocsisP%C3%A9terCsaba

Összeállította: Valentyik Ferenc